

Examining the Impact of Tax Avoidance on Managerial Empire Building: The Role of Regulatory Mechanisms and CEO Overconfidence

Mahdi Alibalai¹ Mohsen Rahimi Dastjerdi² and Rahman Saedi³

1. Department of Accounting, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran. **Email:** m.alibalai@yahoo.com
2. **Corresponding Author**, Department of Accounting, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran. **Email:** mrahimiphd@gmail.com
3. Department of Accounting, Isf.C., Islamic Azad University, Isfahan, Iran. **Email:** r.saedi@khuisf.ac.ir

Article Info

A B S T R A C T

Article Type:

Research Article.

Article History:

Submitted: 18 October 2024

Revised: 25 January 2025

Accepted: 11 February 2025

Published: 24 December 2025

Keywords:

Tax Avoidance,
Managerial Empire Building,
Monitoring Mechanisms,
CEO Overconfidence.

JEL Classification:

H26, G32, G34.

Objective: The main purpose of this research is to investigate the effect of tax avoidance on the construction of a managerial empire, about the role of supervisory mechanisms and the overconfidence of the CEO.

Method: The statistical population of this research is the companies accepted in the Tehran Stock Exchange and its statistical sample includes the data of 105 companies for the 9 years of 1393-1401. The sampling method was the systematic elimination method. In this research, multiple regression models were used to analyze the data and test the hypotheses using the mixed data method.

Results: The findings of the research showed that tax avoidance has a positive effect on building a managerial empire, and regulatory mechanisms weaken this effect. It was also found that the CEO's overconfidence strengthens the effect of tax avoidance on managerial empire building.

Conclusion: through the separation of ownership from control, profit-seeking managers have more opportunities to secure their interests through tax avoidance methods instead of increasing shareholders' wealth; They can also use the tax savings from their overconfidence to build an empire. In the meantime, institutional investors, as one of the effective monitoring mechanisms, can reduce the opportunities of using tax avoidance strategies by managers in order to gain personal benefits to build a managerial empire.

Cite this article: Alibalai, M., Rahimi Dastjerdi, M., & Saedi, R. (2025). Effect of tax avoidance on managerial empire building: The role of monitoring mechanisms and CEO overconfidence. *Journal of Accounting Knowledge*, 16(4), 185-206. <https://doi.org/10.22103/jak.2025.24144.4105>

Publisher: Shahid Bahonar University of Kerman.

©The Author(s)

Introduction

In the area of factors related to managers and their behavior, one of the factors of interest is the creation of empires by managers. The motivation to build an empire is related to the degree of uncertainty, the structure of the management compensation plan, and the degree of risk aversion and preference for caution (Bragoli, 2021). Empire-building managers, through their decisions, opportunistically grow their companies beyond the optimal size. Opportunistic decisions, such as excessive capital expenditures, growth of assets beyond the optimal level, and acquisition of new companies, are often made with goals such as: achieving power, prestige, and position, receiving excessive compensation, and keeping unused resources under management control (Hope and Thomas, 2008). Young et al. (2014) believe that managers with high motivations to build a managerial empire purposefully hide information from the reporting department, which leads to lower financial reporting quality. Accordingly, it can be said that the incentive to create an empire with an impact on the quality of financial reporting can be important for shareholders, stakeholders, analysts, and all individuals and organizations that use the company's information (Wiskerschner-Merton, 2023). Therefore, the challenge facing managers' empire-building is the loss of shareholder wealth through managers' attention to personal interests using resources obtained from tax avoidance, which is likely to be minimized by adopting appropriate regulatory approaches (Shams et al., 2022). In relation, Ganchev et al. (2019) argued that tax avoidance activities, especially hidden strategies, can provide a protective shield for management opportunism and diversion of resources; Therefore, tax avoidance can be a reflection of agency theory and may lead to tax decisions that pursue the personal interests of the manager (Jensen and Meckling, 1976) and, by creating cash resources available to the manager, lead to increased empire building (Shams et al., 2022). Desai and Dharmapala (2009) stated that the separation of ownership and control of the company can lead to tax decisions that reflect the acquisition of personal benefits by managers at the expense of the loss of shareholder wealth. Desai and Dharmapala's findings indicate that in the absence of strong monitoring mechanisms, managers can make suboptimal decisions such as participating in tax avoidance activities to obtain their own personal interests, such as building a business empire. Therefore, in line with agency theory, Shams et al. (2022) stated that monitoring mechanisms such as the presence of institutional investors, by reducing agency problems, limit managers' tendency to build empires and have an effect on reducing tax avoidance activities of companies. On the other hand, tax avoidance makes optimal use of loopholes in tax regulations to reduce the amount of tax that must be paid without violating the relevant regulations; however, the tax avoidance method involves the intervention of company managers, in which the CEO is the highest decision-maker in a company, hence CEO characteristics such as overconfidence can be involved in the company's tax decisions, while opportunistic managers can use the tax savings resulting from the overconfidence of the CEO of companies to build an empire. Therefore, it is expected that tax avoidance will have a positive effect on building a company's empire and this effect will be strengthened by increasing the CEO's overconfidence (Gol et al., 2020; Sotrisno et al., 2022 and Shams et al., 2022). Considering the issues raised, the motivation for conducting this research is to answer the questions of whether tax avoidance is effective in building a managerial empire? And can regulatory mechanisms and CEO overconfidence influence the relationship between tax avoidance and managerial empire building?

Method

The present study is a descriptive and correlational study in terms of its fundamental experimental objective and in terms of the relationship between variables. The data and information used are historical and post-event. The Tehran Stock Exchange website was used to collect data and the Eviews 10 software was used to test the hypotheses. In this study, five criteria were used in

combination to calculate managerial empire building. The criteria in question are acquisitions, consolidation, growth in capital expenditures, growth in total assets, and growth in tangible fixed assets. The ratio of tax expense to pre-tax profit was used to calculate tax avoidance. Also, a dummy variable was used to measure the variables of supervisory mechanisms and CEO overconfidence. The statistical population of this study is the companies listed on the Tehran Stock Exchange from the beginning of 2014 to the end of 2022 that have maintained their membership in the stock exchange during this period. The statistical sample of this study was also selected from among the aforementioned companies using the elimination method (systematic), and a total of 105 companies were selected. To test the hypotheses of the present study, estimation of multivariate regression models using the mixed data method was used.

Results

The results of the study showed that tax avoidance has a positive effect on the construction of managerial empires and that regulatory mechanisms weaken this effect. This result shows that tax avoidance activities increase the level of economic resources owned by the company; however, if there are adequate regulatory mechanisms, it can reduce the desire and willingness of managers to engage in opportunistic behaviors such as building managerial empires. It was also found that CEO overconfidence strengthens the effect of tax avoidance on the construction of managerial empires. This result shows that managerial overconfidence, through overestimating tax savings in tax planning, underestimating the imposed costs resulting from investment in tax planning, or a combination of the two, increases the amount of investment in tax-reducing schemes and leads to increased tax avoidance. Meanwhile, opportunistic managers can use tax savings resulting from financial constraints and CEO overconfidence to build empires.

Conclusions

According to the results of the study, it is suggested that business unit owners, by establishing strong monitoring mechanisms, including external monitoring and bonus contracts based on criteria such as resources under the manager's control, limit managers' access to economic resources resulting from tax avoidance and reduce opportunistic behaviors of managers such as empire building to ensure that their interests are aligned with those of managers. Also, among the suggested ways to limit managers, it can be mentioned that establishing effective internal controls on the cash resources available to managers by owners in companies, removing CEOs with a history of building value-destroying empires, implementing bonus plans for managers to limit empire building incentives, appointing new board members, utilizing strong corporate governance, and improving the company's supervisory mechanisms. On the other hand, it is recommended that the country's regulatory institutions, such as the Stock Exchange, consider the consequences of managerial overconfidence when defining regulatory processes and drafting laws, because irrational decisions by managers can increase the company's risks and jeopardize the company's future by increasing incentives to build a managerial empire.

Author Contributions

Mohsen Rahimi Dastjerdi: Conceptualization, methodology, supervision, project administration, writing—review and editing. **Rahman Saedi:** Validation, manuscript consultation. **Mahdi Alibalai:** Resources, data curation, software, formal analysis, investigation, visualization, writing—original draft preparation, writing—review and editing.

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

4/ Examining the impact of tax avoidance on managerial empire building: The role of regulatory...

Data Availability Statement

The data that support the findings of this study are available from the corresponding author upon reasonable request.

Acknowledgements

The authors would like to thank all participants in the present study.

Ethical Considerations

The authors avoided data fabrication, falsification, plagiarism, and misconduct.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

بررسی تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی: نقش سازوکارهای نظارتی و اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل

مهدی علی بالائی^۱، محسن رحیمی دستجردی^۲ و رحمان ساعدی^۳

۱. گروه حسابداری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. [رایانامه: m.alibalai@yahoo.com](mailto:m.alibalai@yahoo.com)

۲. نویسنده مسئول، گروه حسابداری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. [رایانامه: mrahimiphd@gmail.com](mailto:mrahimiphd@gmail.com)

۳. گروه حسابداری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران. [رایانامه: r.saedi@khuisf.ac.ir](mailto:r.saedi@khuisf.ac.ir)

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: مقاله پژوهشی.	هدف: هدف این پژوهش بررسی تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی باتوجه به نقش سازوکارهای نظارتی و اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل است.
تاریخها: تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۷/۲۷ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۱/۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ تاریخ انتشار برخط: ۱۴۰۴/۱۰/۳	روش: جامعه آماری این پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و نمونه آماری آن شامل داده‌های ۱۰۵ شرکت برای دوره ۹ ساله ۱۳۹۳-۱۴۰۱ است. روش نمونه‌گیری، روش حذفی سیستماتیک بوده است. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها از مدل‌های رگرسیون چندگانه به روش داده‌های ترکیبی استفاده شده است.
واژه‌های کلیدی: اجتناب مالیاتی، ساخت امپراتوری مدیریتی، سازوکارهای نظارتی، اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل.	یافته‌ها: نتایج حاصل از پژوهش نشان داد اجتناب مالیاتی تأثیر مثبتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی دارد و سازوکارهای نظارتی این تأثیر را تضعیف می‌کنند. همچنین مشخص شد که اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل باعث تقویت تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی می‌شود.
طبقه‌بندی JEL: H26, G32, G34.	نتیجه‌گیری: مدیران با اعتماد به نفس بیش از حد با حمایت ضعیف از سرمایه‌گذاران، پس‌اندازهای مالیاتی را به سرمایه‌گذاری بیش از حد و هزینه‌های تحقیق و توسعه بیش از حد منحرف می‌کنند، و این احتمال را برجسته می‌کند که این مدیران از پس‌اندازهای مالیاتی شرکت‌ها برای ساخت امپراتوری استفاده می‌کنند. از این رو سهامداران و ذینفعان شرکت، مدیران عامل با سابقه ساخت امپراتوری تخریب‌کننده ارزش را می‌بایست برکنار کرده و با بهبود سازوکارهای نظارتی شرکت از فرصت طلبی مدیران برای ساخت امپراتوری جلوگیری کنند.

استناد: علی بالائی، مهدی؛ رحیمی دستجردی، محسن و ساعدی، رحمان (۱۴۰۴). بررسی تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی: نقش سازوکارهای نظارتی و اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل. *مجله دانش حسابداری*، ۱۶(۴)، ۱۸۵-۲۰۶. <https://doi.org/10.22103/jak.2025.24144.4105>

ناشر: دانشگاه شهید باهنر کرمان.

© نویسنده / نویسندگان.

۱- مقدمه

در حوزه عوامل مربوط به مدیران و رفتار آن‌ها یکی از عوامل مورد توجه، ایجاد امپراتوری توسط مدیران است. انگیزه ساخت امپراتوری با درجه عدم اطمینان، ساختار طرح پاداش مدیریتی و درجه ریسک‌گریزی و ترجیح برای احتیاط مرتبط است (براگولی^۱، ۲۰۲۱). مدیران سازنده امپراتوری، از طریق تصمیم‌های خود، به طور فرصت‌طلبانه شرکت‌های خود را فراتر از اندازه مطلوب رشد می‌دهند. تصمیم‌های فرصت‌طلبانه، مانند هزینه‌های سرمایه‌ای بیش از حد، رشد دارایی‌ها فراتر از سطح بهینه و اکتساب شرکت‌های جدید، اغلب با اهدافی مانند: دستیابی به قدرت، اعتبار و موقعیت، دریافت پاداش بیش از حد و نگاه داشتن منابع استفاده نشده تحت کنترل مدیریتی انجام می‌شود (هوپ و توماس^۲، ۲۰۰۸). یانگ و همکاران^۳ (۲۰۱۴) معتقدند مدیران با انگیزه‌های بالا برای ایجاد امپراتوری مدیریتی، اطلاعات گزارش بخش را به صورت هدفمند پنهان می‌کنند که منجر به کیفیت گزارشگری مالی پایین‌تر می‌شود. بر این اساس می‌توان گفت انگیزه ایجاد امپراتوری با تأثیر بر کیفیت گزارشگری مالی می‌تواند برای سهامداران، ذینفعان، تحلیل‌کنندگان و کلیه افراد و سازمان‌های که از اطلاعات شرکت استفاده می‌کنند حائز اهمیت باشد (ویسکرشنر-مرتین^۴، ۲۰۲۳). بنابراین، چالش پیش‌رو در زمینه امپراتورسازی مدیران، از دست رفتن ثروت سهام‌داران از طریق توجه مدیران به منافع شخصی با استفاده از منابع حاصل از اجتناب مالیاتی است که احتمال می‌رود چالش ذکر شده با اتخاذ رویکردهای نظارتی مناسب به حداقل برسد (شمس و همکاران^۵، ۲۰۲۲). در رابطه گانتچف و همکاران^۶ (۲۰۱۹) استدلال کردند فعالیت‌های اجتناب مالیاتی به خصوص استراتژی‌های پنهان می‌تواند یک سپر حفاظتی برای فرصت‌طلبی مدیریت و انحراف از منابع فراهم کنند؛ بنابراین، اجتناب مالیاتی می‌تواند انعکاسی از تئوری نمایندگی باشد و ممکن است به تصمیمات مالیاتی منجر شود که منافع شخصی مدیر را دنبال کند (جنسن و مک‌لینگ^۷، ۱۹۷۶) و از طریق ایجاد منابع نقد در دسترس مدیر، به افزایش امپراتورسازی منجر شود (شمس و همکاران، ۲۰۲۲).

دسای و دارماپالا^۸ (۲۰۰۹) بیان کردند تفکیک مالکیت و کنترل شرکت می‌تواند به تصمیمات مالیاتی منجر شود که منعکس‌کننده کسب منفعت شخصی توسط مدیران به هزینه از دست رفتن ثروت سهام‌داران است. یافته‌های دسای و دارماپالا حاکی از آن است که در نبود سازوکارهای نظارتی قوی، مدیران برای کسب منافع شخصی خودشان، مانند امپراتورسازی تجاری، تصمیماتی غیربهینه همچون مشارکت در فعالیت‌های اجتناب مالیاتی می‌توانند اتخاذ کنند. بنابراین، مطابق با نظریه نمایندگی، شمس و همکاران (۲۰۲۲) بیان کردند سازوکارهای نظارتی نظیر حضور سرمایه‌گذاران نهادی، از طریق کاهش مشکلات نمایندگی، تمایل مدیران به امپراتورسازی را محدود کرده و بر کاهش فعالیت‌های اجتناب مالیاتی شرکت‌ها تأثیر گذار است. از سوی دیگر اجتناب مالیاتی باعث استفاده بهینه از خلاءهای موجود در مقررات مالیاتی برای کاهش میزان مالیاتی می‌شود که باید بدون نقض مقررات مربوط پرداخت شود؛ اما، روش اجتناب مالیاتی، شامل مداخله مدیران شرکت است که در آن مدیر عامل بالاترین فرد تصمیم‌گیرنده در یک شرکت بوده از این رو ویژگی‌های مدیرعامل نظیر اعتماد به نفس بیش از حد می‌تواند در تصمیمات مالیاتی شرکت دخیل باشد، در این بین مدیران فرصت‌طلب می‌توانند از پس‌اندازهای مالیاتی ناشی از اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل شرکت‌ها برای ساخت امپراتوری

¹ Bragoli

² Hope & Thomas

³ Young

⁴ Weiskirchner-Merten

⁵ Shams

⁶ Gantchev

⁷ Jensen & Meckling

⁸ Desai & Dharmapala

استفاده کنند. بنابراین، انتظار می‌رود که اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری یک شرکت تأثیر مثبتی داشته و با افزایش اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل این تأثیر تقویت شود (گول و همکاران^۱، ۲۰۲۰؛ سوتریسنو و همکاران^۲، ۲۰۲۲ و شمس و همکاران، ۲۰۲۲). در یک نسبتاً کمی در ادبیات در مورد پیامدهای اجتناب مالیاتی یافت می‌شود، بویژه در مورد اینکه آیا این عوامل به مدیران اجازه می‌دهد زمانی که مالکیت شرکت از مدیریت آن جدا می‌شود، از منافع شخصی بهره‌مند شوند. لذا سهم مطالعه حاضر در ادبیات، ارائه شواهدی در مورد تأثیر اجتناب مالیاتی، سازوکارهای نظارتی و اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل بر تمایل مدیران برای شرکت در ساخت امپراتوری است. با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، مطالعه حاضر یکی از اولین مطالعاتی است که اجتناب مالیاتی، سازوکارهای نظارتی و اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل را با ساختن امپراتوری مرتبط و تلاش دارد شکاف تحقیقاتی در این زمینه را پر کند. همچنین در پژوهش حاضر یک معیار ترکیبی از ساختن امپراتوری با استفاده از پنج گزینه از ادبیات ایجاد می‌گردد تا پدیده ساخت امپراتوری مدیریتی به تصویر کشیده و روشن گردد. با توجه به موارد فوق پژوهش حاضر به نوبه خود جدید و نوآورانه است. نتایج این پژوهش می‌تواند برای سهامداران مختلف شرکت مفید باشد، زیرا شواهدی در مورد انگیزه‌های مشارکت مدیران در ساخت امپراتوری ارائه می‌دهد. در حالی که تلاش‌های شرکت‌ها برای کاهش پرداخت‌های مالیاتی تأثیر مستقیمی بر درآمدهای دولت و پیامدهای بعدی برای ذینفعان مختلف جامعه به دنبال دارد، ایجاد امپراتوری‌های مدیریتی از طریق اجتناب مالیاتی می‌تواند به عنوان انحراف منابع ذینفعان و استفاده شخصی مدیران در نظر گرفته شود. بنابراین، یافته‌های این مطالعه برای سهامداران، قانون‌گذاران و سایر ذینفعان شرکت‌ها مفید است. با توجه به مبانی مطرح شده فرضیه‌های این پژوهش به شرح زیر تدوین می‌شوند:

فرضیه ۱: اجتناب مالیاتی تأثیر مثبتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی دارد.

فرضیه ۲: سازوکارهای نظارتی تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی را تضعیف می‌کند.

فرضیه ۳: اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی را تقویت می‌کند.

۲- مبانی نظری پژوهش

مدیران انگیزه دارند از منابع شرکتی برای ساختن امپراتوری‌های تجاری برای منفعت شخصی خود استفاده کنند و این کار را با دستیابی به پاداش بالاتر و ارضای تمایل خود برای کسب موقعیت، قدرت و اعتبار انجام می‌دهند (جنسن^۳، ۱۹۸۶ و هوپ و توماس، ۲۰۰۸). مدیرانی که به دنبال منفعت شخصی خود هستند، از طریق جداسازی مالکیت از کنترل، بیشتر فرصت دارند تا از این ظرفیت‌ها، از روش‌های اجتناب مالیاتی به نفع خود استفاده کنند. ملاحظات نمایندگی ناشی از این جداسازی موضوع تحقیق در چندین مطالعه قبلی در مورد اجتناب مالیات بوده است (اسلمرود^۴، ۲۰۰۴؛ چن و چو^۵، ۲۰۰۵ و کراکر و اسلمرود^۶، ۲۰۰۵). همانطور که در ادبیات مربوط به انگیزه‌های اجتناب مالیاتی بحث شده است، فرصت‌طلبی مدیریتی می‌تواند توسط فعالیت‌های اجتناب مالیاتی شرکت‌ها بیشتر شود (دسای و دارماپالا، ۲۰۰۶؛ دسای و همکاران، ۲۰۰۷؛ دسای و دارماپالا، ۲۰۰۹؛ چن و همکاران^۷، ۲۰۱۰ و رگو و ویلسون^۸، ۲۰۱۲).

¹ Gul

² Sutrisno

³ Jensen

⁴ Slemrod

⁵ Chen & Chu

⁶ Crocker & Slemrod

⁷ Chen

⁸ Rego & Wilson

به طور کلی اجتناب مالیاتی موجب ترغیب مدیران در شرکت‌های با سطوح بالای اجتناب مالیاتی به فعالیت‌های پرهزینه برای پنهان کردن اجتناب مالیاتی و کاهش شفافیت صورت‌های مالی به منظور دستیابی کم‌هزینه‌تر به منافع می‌شود که می‌توان آن را رفتاری فرصت‌طلبانه تلقی کرده (دسای و همکاران، ۲۰۰۷) که این رفتار فرصت‌طلبانه نهایتاً منجر به ساخت امپراتوری از سوی مدیریت می‌شود. در یک مطالعه جدیدتر نیز، اتوود و لولن^۱ (۲۰۱۹) نشان می‌دهند شرکت‌هایی که حمایت ضعیف از سرمایه‌گذاران دارند، پس‌اندازهای مالیاتی را به سوی هزینه‌های تحقیق و توسعه و سرمایه‌گذاری بیش از حد منحرف می‌کنند، و این احتمال را برجسته می‌کند که این مدیران از پس‌اندازهای مالیاتی شرکت‌ها برای ساخت امپراتوری استفاده می‌کنند. در گذشته تصور می‌شود که اجتناب مالیاتی به نفع سهامداران است لیکن در دهه اخیر، نتایج حاکی از آن است که جدایی مالکیت از کنترل و متفاوت بودن تابع مطلوبیت مدیران و مالکان در استفاده از منابع حاصل از اجتناب مالیاتی، می‌تواند منجر به متضرر شدن شرکت و سهامداران شود. مدیران منفعت‌طلب، از طریق تفکیک مالکیت از کنترل فرصت بیشتری دارند تا با فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات به کسب منفعت شخصی و ساخت امپراتوری به جای افزایش ثروت سهامداران بپردازند. در نتیجه می‌توان انتظار داشت که اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری یک شرکت تأثیرگذار باشد (شمس و همکاران، ۲۰۲۲).

هانلون و هیتزمن^۲ (۲۰۱۰) خواستار توجه بیشتر محققان برای بررسی ملاحظات نمایندگی در مورد اجتناب مالیاتی شرکت‌ها هستند. دسای و دارماپالا (۲۰۰۹) دریافتند که اجتناب مالیاتی تنها زمانی که نظارت سرمایه‌گذاران نهادی وجود داشته باشد تأثیر مثبتی بر ارزش شرکت دارد و در غیاب نظارت قوی، مدیران می‌توانند از شیوه‌های اجتناب مالیاتی برای منافع شخصی خود استفاده کنند، که به عنوان مثال می‌توان به ساخت امپراتوری‌های مدیریتی اشاره کرد. مدیرانی که تمایل به ساخت امپراتوری دارند، انگیزه دارند تا بیشتر از حد ممکن در دارایی‌های شرکت سرمایه‌گذاری نمایند و شرکت خود را بیشتر از اندازه مطلوب رشد بدهند و همچنین منابع بلااستفاده را در کنترل خود نگه دارند. اجتناب مالیاتی شرکت‌ها به طور مثبت با ساخت امپراتوری در ارتباط است، به این معنی است که شرکت‌ها با سطح بالاتری از اجتناب مالیاتی ساخت امپراتوری شرکتی بیشتری را نشان می‌دهند. استراتژی‌های اجتناب مالیاتی تنها در صورت وجود یک سازوکار نظارتی قوی نظیر حضور سهامداران نهادی به سود سهامداران است (شمس و همکاران، ۲۰۲۲).

سهامداران نهادی در واقع یک گروه از ناظرین خارجی هستند. آن‌ها با استفاده از دانش و تخصص و دسترسی به شبکه‌های ارتباطی و همچنین در اختیار داشتن سهام عمده و حق رأیی که از آن بوجود آمده اصطکاک را بوجود می‌آورند که به وسیله آن تمایل مدیران را به منظور افزایش ارزش شرکت تغییر داده و بر تصمیماتی تمرکز پیدا کنند که برای حرفه خود منفعت دارد (برادشاو و گوانمین^۳، ۲۰۱۴). علاوه بر این سهامداران نهادی به خاطر عهده‌دار بودن مسئولیت امانت، انگیزه بیشتری دارند تا تصمیمات گرفته شده به افزایش ثروت سرمایه‌گذاران منجر شود (دسای و همکاران، ۲۰۰۷). لذا سرمایه‌گذاران نهادی از تمایل و قدرت بیشتری برای نظارت بر عملکرد مدیریت برخوردارند. لیکن زمانی که مالکیت نهادی در سطح بالایی باشد، عملکرد مدیریت دقیق‌تر بررسی شده و با درجه اطمینان بیشتری انجام می‌گیرد (لیم^۴، ۲۰۱۱). لذا سهامداران نهادی به عنوان یکی از

¹ Atwood & Lewellen

² Hanlon & Heitzman

³ Bradshaw & Guanmin

⁴ Lim

مهمترین سازوکارهای نظارتی می‌توانند با حضور خویش فرصت‌های به‌کارگیری استراتژی‌های اجتناب مالیاتی از سوی مدیران به منظور کسب منافع شخصی برای ساخت امپراتوری مدیریتی را کاهش دهند (شمس و همکاران، ۲۰۲۲).

مدل توسعه یافته توسط کراکر و اسلمرود (۲۰۰۵) نشان می‌دهد یک سازوکار مؤثر برای کاهش اجتناب مالیاتی در مورد عدم تقارن اطلاعاتی، اعمال جریمه بر مدیران مالیاتی شرکت است. مدل آنها ادعا می‌کند که یک شرکت می‌تواند جریمه‌های مالیاتی احتمالی را با طراحی مجدد قراردادهای جبران خسارت مدیریتی جبران کند. لذا نظارت و سازوکارهای تشویقی باید وجود داشته باشد تا انگیزه‌های اجتناب مالیاتی مدیران را با انگیزه‌های سهامداران همسو کند. در غیاب این سازوکارها، استراتژی‌های اجتناب مالیاتی می‌توانند توسط مدیران اجرا شوند تا امکان استخراج منافع شخصی از شرکت را به ضرر سهامداران فراهم کنند (شمس و همکاران، ۲۰۲۲). دسای و دارماپالا (۲۰۰۹) استدلال می‌کنند منافع حاصل از اجتناب مالیاتی می‌تواند با فرصت‌هایی برای مدیران برای انجام رفتارهای انحرافی به‌ویژه در شرکت‌های ضعیف جبران شود و بهبود حاکمیت شرکتی اهداف مدیریتی اجتناب مالیاتی را با اهداف سهامداران همسو می‌کند. مک گوایر و همکاران^۱ (۲۰۱۴) دریافتند مدیرانی که بر آن‌ها نظارت بیشتر می‌شود بسیار کمتر اقدام به اجتناب مالیاتی می‌کنند. به همین ترتیب، چنگ و همکاران^۲ (۲۰۱۲) دریافتند نظارت خارجی نقش مهمی در بهبود کارایی مالیاتی شرکت‌ها دارد. در مجموع، یافته‌های مطالعات بالا نشان می‌دهد برای شرکت‌ها مهم است که سازوکارهای حاکمیتی و نظارتی بهبود یافته برای بهره‌مندی از استراتژی‌های اجتناب مالیاتی زمانی که مالکیت و کنترل در یک شرکت جدا می‌شوند، داشته باشند. بنابراین، می‌توان انتظار داشت که ارتباط مثبت بین اجتناب مالیاتی و ساخت امپراتوری مشروط به قدرت سازوکارهای حاکمیتی و نظارتی برای کاهش تعارضات نمایندگی است (شمس و همکاران، ۲۰۲۲).

هامبریک^۳ (۲۰۰۷) نشان داد مدیران تأثیر روشی بر استراتژی، سیاست و عملکرد شرکت داشته و از این طریق پایه و اساس نظریه‌های مربوط به تأثیر بیش اطمینانی مدیران بر تصمیمات تجاری را پایه‌گذاری کرد. ادبیات گسترده‌ای وجود دارد که نشان می‌دهد مدیرانی که دارای بیش اطمینانی هستند بیشتر بر انجام فعالیت‌های چالش برانگیز یا جسورانه (استراتژی‌ها، سیاست‌ها، شیوه‌ها) برای دریافت تحسین و تشویق متمرکز هستند. آن‌ها اغلب به دلیل تحسین اغراق آمیز خود، اهداف غیرواقعی و دست نیافتنی را حفظ می‌کنند. تلاش برای دستیابی به این اهداف آنها را به مشارکت سوق می‌دهد به همین دلیل، در نظر گرفته می‌شوند که مدیران بیش اطمینان تأثیر زیادی بر نتایج شرکت دارند (به عنوان مثال، کلاهدرداری مالی، مدیریت درآمد، نوآوری، تنوع، یا اجتناب از مالیات و غیره) (گارسیا-مکا و همکاران^۴، ۲۰۲۱). بسیاری از پژوهش‌ها در چارچوب ادبیات مالی رفتاری مدرن نشان می‌دهند عوامل احساسی و خطای شناختی مانند اعتماد به نفس بیش از حد مدیران، بر تأثیر اجتناب مالیات نقشی مهمی را ایفاء می‌کنند (چایز و همکاران^۵، ۲۰۱۴).

مدیری که اعتماد به نفس بیش از حد دارد، به طور نظام‌مندی بازده آتی ناشی از پروژه‌های سرمایه‌گذاری را بیش از حد تخمین می‌زند (هیتن^۶، ۲۰۰۲). لیکن انتظار می‌رود این مدیران، مخارج سرمایه‌ای بیشتری داشته و سرمایه‌گذاری بیش از حدی در پروژه‌های

¹ McGuire

² Cheng

³ Hambrick

⁴ García-Meca et al

⁵ Chyz

⁶ Heaton

سرمایه گذاری انجام دهند (بن-دیوید و همکاران، ۲۰۱۰). به سبب این افزایش سرمایه گذاری در مخارج سرمایه‌ای، هزینه استهلاک افزایش می‌یابد؛ که این هزینه باعث سود کمتر و هزینه مالیات کمتری می‌شود. همچنین افزایش سرمایه گذاری منجر به هزینه عملیاتی بیشتری می‌شود که به سبب این افزایش، درآمد مشمول مالیات شرکت کمتر می‌گردد و در نهایت، منجر به کاهش هزینه مالیات شرکت می‌شود. اعتماد به نفس بیش از حد مدیریتی باعث تخمین بیش از حد بازده خالص ارزش فعلی جریان‌های نقدی که از سرمایه گذاری در برنامه‌ریزی مالیاتی ناشی شده است، می‌گردد. در واقع اعتماد به نفس بیش از حد مدیریتی، به وسیله تخمین بیش از حد صرفه‌جویی مالیاتی در برنامه‌ریزی مالیاتی یا تخمین کمتر از حد هزینه‌های تحمیل شده ناشی از سرمایه گذاری در برنامه ریزی مالیاتی یا ترکیبی از این دو، میزان سرمایه گذاری در طرح‌های کاهش دهنده مالیات را افزایش می‌دهد که در نهایت به افزایش اجتناب مالیاتی منجر می‌شود (چایز و همکاران، ۲۰۱۴). در این بین مدیران فرصت طلب می‌توانند از پس‌اندازهای مالیاتی ناشی از محدودیت‌های مالی و اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل شرکت‌ها برای ساخت امپراتوری استفاده کنند. در نتیجه می‌توان انتظار داشت که اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری یک شرکت تأثیر مثبتی داشته و با افزایش اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل این تأثیر تقویت شود (شمس و همکاران، ۲۰۲۲). لذا هدف این پژوهش بررسی تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی با توجه به نقش سازوکارهای نظارتی و اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل است.

۳- پیشینه پژوهش

شیپوریان و همکاران (۱۴۰۲) پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه بین خودشیفتگی مدیران، رشد فروش و سودآوری با اجتناب مالیاتی» انجام داده‌اند. هدف این پژوهش بررسی رابطه بین خودشیفتگی مدیران، رشد فروش و سودآوری با اجتناب مالیاتی است. آن‌ها سه فرضیه ایجاد کردند و با نمونه‌گیری ۱۴۰ شرکت که به روش حذف سیستماتیک برای یک دوره زمانی ۷ ساله که از سال ۱۳۹۴ تا سال ۱۴۰۰ انتخاب شده بودند بعد از گردآوری داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش در نرم افزار اکسل به وسیله نرم افزار آماری استاتا مورد تجزیه و تحلیل قرار دادند. یافته‌ها نشان می‌داد بین خودشیفتگی مدیران، رشد فروش و سودآوری با اجتناب مالیاتی رابطه‌ای مستقیم و معنادار وجود دارد.

حاجیان‌نژاد و دانش‌سررودی (۱۳۹۸) پژوهشی با موضوع «بررسی تأثیر هزینه نمایندگی و نقدشوندگی بر اجتناب مالیاتی از طریق سودآوری» انجام دادند آنها در این پژوهش تأثیر نقدشوندگی و هزینه نمایندگی بر اجتناب مالیاتی را با توجه به سودآوری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به صورت همزمان تحلیل کردند. شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در یک دوره زمانی ۵ ساله بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ جامعه آماری پژوهش را تشکیل می‌دهد. جهت آزمون فرضیه‌ها، روش‌های آماری رگرسیون خطی چند متغیره به کار گرفته شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد سودآوری بعنوان متغیر درون‌زا می‌تواند متغیر نقدشوندگی و همچنین متغیر هزینه‌های نمایندگی را تبیین نماید لیکن با توجه به نتایج پژوهش، هزینه نمایندگی بر اجتناب مالیاتی تأثیر مثبت و نقدشوندگی بر اجتناب مالیاتی، تأثیر منفی داشته است.

کمالی منفرد و علی احمدی (۱۳۹۶) به پژوهشی با موضوع «تأثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی و ارزش شرکت با استفاده از روش تحلیل پوشش داده‌ها» پرداخته‌اند. نمونه آماری این پژوهش شامل ۸۱ شرکت از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۲ است. برای آزمون و سنجش فرضیه‌ها، الگوی رگرسیون خطی چند متغیره به کار گرفته شده است. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان داد توانایی مدیریت، بر اجتناب مالیاتی تأثیری منفی دارد همچنین اجتناب مالیاتی و تعامل آن با توانایی مدیریت تأثیری معنادار بر ارزش بازار شرکت ندارد و بر واکنش سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه نمی‌تواند مؤثر واقع شود. **حسنی القار و شعری آناقیز (۱۳۹۶)** در پژوهشی با عنوان «تأثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی»، به بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی پرداختند. نمونه آماری پژوهش را شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی سال‌های ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۳ تشکیل می‌دهند. جهت سنجش فرضیه‌ها، از روش‌های آماری رگرسیون خطی چند متغیره استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی تأثیری مثبت و معنادار دارد. همچنین اندازه شرکت و اهرم مالی تأثیری غیرمستقیم بر اجتناب مالیاتی دارد.

ژو^۱ (۲۰۲۴) پژوهشی با عنوان «حرص و طمع مدیرعامل و اجتناب از مالیات شرکت‌ها»، انجام داد. یافته‌ها از همه فرضیه‌ها پشتیبانی می‌کند. محققان دریافته‌اند که مدیران عامل حریص‌تر تمایل دارند با پرداخت مالیات شرکتی کمتر، از مالیات شرکت‌ها اجتناب کنند. تأثیر حرص و طمع بر اجتناب از مالیات شرکت‌ها زمانی کاهش می‌یابد که مدیران عامل در ابتدای کار خود دچار رکود اقتصادی هستند و زمانی تشدید می‌شود که مدیران عامل دارای مالکیت سهام شرکت‌های مربوطه خود هستند. **مینگ و همکاران^۲ (۲۰۲۳)** پژوهشی با عنوان «آنچه از من محافظت می‌کند همچنین باعث رفتار من می‌شود: نقش بیمه مسئولیت مدیران بر ساخت امپراتوری مدیران در چین»، انجام داده‌اند. در این پژوهش، اثر نظارتی بیمه مسئولیت مدیران بر اکتساب شرکت‌ها در چین بررسی شده است. نتایج نشان داد که شرکت‌هایی با مدیرانی که تحت پوشش بیمه مسئولیت مدیران قرار دارند، کمتر احتمال دارد که اقدام به اکتساب کنند و اگر انجام دهند، اکتساب آنها با حق بیمه پیشنهادی کمتری از اهداف به‌دست آمده، بازده سهام بالاتر پس از اعلام کسب، و عملکرد عملیاتی بهتر پس از اکتساب همراه است. بازدارندگی بیمه مسئولیت مدیران در هنگام اکتساب زمانی آشکارتر می‌شود که ارائه دهندگان بیمه فعال‌تر هستند و زمانی که خطر اخلاقی مدیریتی بیشتر باشد. یافته‌های بیشتر نشان می‌دهد که بیمه مسئولیت مدیران اثر اعتماد بیش از حد و رفتارهای ریسک‌جویانه مدیرعامل را بر تصمیم‌های اکتساب آنها کاهش می‌دهد. به طور کلی، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد بیمه مسئولیت مدیران می‌تواند نقش نظارتی مؤثری را ایفا کند که از امپراتوری‌سازی مدیران جلوگیری می‌کند.

شمس و همکاران (۲۰۲۲) پژوهشی با عنوان «آیا اجتناب مالیاتی شرکت‌ها باعث ارتقای امپراتوری مدیریتی می‌شود؟»، انجام داده‌اند. نتایج یک ارتباط مثبت بین این معیار ترکیبی و چهار شاخص مورد استفاده برای نشان دادن اجتناب مالیاتی شرکت‌ها را نشان می‌دهد. همانطور که نتایج نشان می‌دهد، مشکلات نمایندگی بر شرکت‌هایی تحمیل می‌شود که از استراتژی‌های اجتناب مالیاتی استفاده می‌کنند، که به نوبه خود استخراج رانت مدیریتی را از طریق افزایش بی‌رویه در رشد و انباشت دارایی‌ها تسهیل

^۱ Xu

^۲ Meng

می‌کند. همچنین در شرکت‌هایی که حاکمیت و سازوکارهای نظارتی ضعیف، قدرت مدیرعامل بیشتر و عملکرد مسئولیت اجتماعی شرکتی ضعیفی دارند اجتناب مالیاتی شرکتی با ایجاد امپراتوری مدیریتی ارتباطی مشهودتر دارد. در نهایت یافته‌ها نشان می‌دهد که اجتناب مالیاتی با انگیزه ساخت امپراتوری مدیریتی منجر به کاهش ارزش شرکت می‌شود.

لی و یان^۱ (۲۰۲۰) پژوهشی با عنوان «توانایی مدیریتی و برنامه ریزی مالیاتی: توازن بین هزینه مالیات و هزینه‌های غیرمالیاتی» انجام داده‌اند. این مطالعه سه یافته اصلی دارد. ابتدا رابطه مثبتی بین متغیر توانایی‌های مدیریتی و متغیر هزینه مالیات وجود دارد. دوم، یک رابطه معنادار منفی بین توانایی‌های مدیریتی و متغیر هزینه غیرمالیاتی وجود دارد. سوم، توانایی‌های مدیریتی با توازن بین هزینه‌های مالیاتی و غیرمالیاتی رابطه منفی دارد. **آرمسترانگ و همکاران^۲ (۲۰۱۵)** پژوهشی با عنوان «حاکمیت شرکتی، مشوق‌ها و اجتناب مالیاتی»، انجام داده‌اند. نتایج پژوهش نشان داد که هیچ رابطه‌ای بین سازوکارهای حاکمیت شرکتی و اجتناب مالیاتی در توزیع میانگین و متوسط شرطی اجتناب مالیاتی وجود ندارد. با استفاده از رگرسیون کوانتیل، یافته‌ها نشان می‌دهد بین استقلال هیئت مدیره و پیچیدگی‌های مالی در سطوح پایین اجتناب مالیاتی رابطه مثبتی وجود دارد، اما با سطوح بالاتر اجتناب مالیاتی رابطه منفی دارد. نتایج نشان می‌دهد ویژگی‌های حاکمیت شرکتی با بالاترین سطوح اجتناب مالیاتی رابطه‌ای قوی دارد.

۴- روش انجام پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف بنیادی تجربی و از لحاظ رابطه بین متغیرها، پژوهشی توصیفی و از نوع همبستگی است. داده‌ها و اطلاعات به کار رفته از نوع تاریخی و پس رویدادی است. برای جمع‌آوری داده‌ها از سایت سازمان بورس اوراق بهادار تهران و برای آزمون فرضیه‌ها از نرم‌افزار ایویوز ۱۰ استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال ۱۳۹۳ تا پایان سال ۱۴۰۰ هستند که در طی این بازه زمانی عضویت خود را در بورس اوراق بهادار حفظ کرده‌اند. نمونه‌گیری انجام شده با استفاده از روش حذفی (سیستماتیک) صورت گرفته است بدین ترتیب که ابتدا تمام شرکت‌هایی که طی این بازه زمانی عضویت خود را در بورس اوراق بهادار تهران حفظ کرده‌اند انتخاب شده و سپس شرکت‌هایی که فاقد شرایط زیر هستند، از مجموع آنان حذف شده و در پایان کلیه شرکت‌های باقی‌مانده به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند:

جدول ۱. جامعه آماری پژوهش

تعداد	شرح
۳۴۸	تعداد کل شرکت‌های فهرست شده در بورس اوراق بهادار تهران در ابتدای سال ۱۳۹۳
	کسر می‌شود:
(۶۸)	تعداد شرکت سرمایه‌گذاری یا واسطه‌گری مالی.
(۴۹)	تعداد شرکت‌هایی که پایان سال مالی آنها پایان اسفند ماه نبوده است.
(۷۲)	تعداد شرکت‌هایی که حداقل هر سه ماه یک بار تبادل سهام نداشته‌اند.
(۲۹)	تعداد شرکت‌هایی که اطلاعاتی از آنها در دسترس نبوده است.
(۲۵)	تعداد شرکت‌هایی که در طول بازه زمانی پژوهش سال مالی خود را تغییر داده‌اند.
۱۰۵	تعداد شرکت‌های مورد بررسی

^۱ Lee & Yoon

^۲ Armstrong et al

۱-۴- متغیرهای پژوهش

۱-۱-۴- متغیر وابسته

متغیر وابسته این پژوهش شامل متغیر وابسته ساخت امپراتوری مدیریتی است که به شرح زیر محاسبه شده است. در این پژوهش یک شاخص ترکیبی برای ساخت امپراتوری مدیریتی بر اساس پنج مؤلفه ایجاد شده است:

۱- تملیک (تحصیل) (Acquisitions): یک متغیر ساختگی است، در صورتی که تعداد تملیک (تحصیل) های شرکت از میانه نمونه پژوهش بزرگتر باشد عدد یک می گیرد و در غیر این صورت عدد صفر می گیرد. در یک تملیک ساده، شرکت متصرف اکثریت سهام شرکت (بیش از ۵۰ درصد سهام) مورد نظر را خریداری می نماید و کنترل شرکت را به دست می آورد، پس از تملیک سهام، نام و ساختار قانونی شرکت تملیک شده تغییر نمی یابد، به عبارتی شرکت الف بخش عمده ای از سهام شرکت ب را خریداری می نماید و کنترل شرکت ب را به عهده می گیرد، پس از تملیک سهام شرکت ب توسط شرکت الف، هر دو شرکت به فعالیت خود ادامه خواهد داد (چاچاریا و همکاران^۱، ۲۰۱۲؛ لیوی و همکاران^۲، ۲۰۱۴؛ گول و همکاران، ۲۰۲۰ و شمس و همکاران، ۲۰۲۲).

۲- تلفیق (Consolidations): یک متغیر ساختگی است، در صورتی که شرکت اصلی شامل شرکت هایی هستند که صورت های مالی تلفیقی ارائه می کنند (چاچاریا و همکاران، ۲۰۱۲؛ لیوی و همکاران، ۲۰۱۴؛ گول و همکاران، ۲۰۲۰ و شمس و همکاران، ۲۰۲۲). مطابق با پژوهش شمس و همکاران (۲۰۲۲) و گول و همکاران (۲۰۲۰) می توان انتظار داشت که متغیر تلفیق به عنوان معیاری از ساخت امپراتوری مدیریتی در نظر گرفته شود زیرا شرکت تلفیقی نشان دهنده تمایل مدیران برای ایجاد امپراتوری در شرکت است.

۳- رشد مخارج سرمایه ای (CAPEX): یک متغیر ساختگی است، در صورتی که رشد مخارج سرمایه ای از میانه نمونه پژوهش بزرگتر باشد عدد یک می گیرد و در غیر این صورت عدد صفر می گیرد. برای محاسبه رشد مخارج سرمایه ای از نسبت مخارج سرمایه ای در پایان سال مالی جاری تقسیم بر مخارج سرمایه ای در پایان سال مالی قبل منهای یک استفاده شده است (چاچاریا و همکاران، ۲۰۱۲؛ لیوی و همکاران، ۲۰۱۴ و شمس و همکاران، ۲۰۲۲). مطابق با پژوهش شمس و همکاران (۲۰۲۲) می توان انتظار داشت که رشد مخارج سرمایه ای به عنوان معیاری از ساخت امپراتوری مدیریتی در نظر گرفته شود زیرا هر چه قدر رشد مخارج سرمایه ای بالاتر باشد نشان دهنده تمایل مدیران برای ایجاد امپراتوری در شرکت است.

۴- رشد کل دارایی ها (AGROWTH): یک متغیر ساختگی است، در صورتی که رشد کل دارایی ها از میانه نمونه پژوهش بزرگتر باشد عدد یک و در غیر این صورت عدد صفر می گیرد. برای محاسبه رشد کل دارایی ها از نسبت کل دارایی ها در پایان سال مالی جاری به کل دارایی ها در پایان سال مالی قبل منهای یک استفاده شده است (چاچاریا و همکاران، ۲۰۱۲؛ لیوی و همکاران، ۲۰۱۴ و شمس و همکاران، ۲۰۲۲). مطابق با پژوهش شمس و همکاران (۲۰۲۲) می توان انتظار داشت رشد کل دارایی ها به عنوان معیاری از ساخت امپراتوری مدیریتی در نظر گرفته شود؛ زیرا هر چه رشد کل دارایی ها بالاتر باشد نشان دهنده تمایل مدیران برای ایجاد امپراتوری در شرکت است.

¹ Chhaochharia

² Levi

۵- رشد دارایی‌های ثابت مشهود (PPEGROWTH): یک متغیر ساختگی است، در صورتی که رشد دارایی‌های ثابت مشهود از میانه نمونه پژوهش بزرگ‌تر باشد عدد یک می‌گیرد و در غیر این صورت عدد صفر می‌گیرد. برای محاسبه رشد دارایی‌های ثابت مشهود از نسبت دارایی‌های ثابت مشهود پایان سال مالی جاری به دارایی‌های ثابت مشهود پایان سال مالی قبل منهای یک استفاده شده است (چاچاریا و همکاران، ۲۰۱۲؛ لیوی و همکاران، ۲۰۱۴ و شمس و همکاران، ۲۰۲۲). مطابق با پژوهش شمس و همکاران (۲۰۲۲) می‌توان انتظار داشت که رشد دارایی‌های ثابت مشهود به عنوان معیاری از ساخت امپراتوری مدیریتی در نظر گرفته شود زیرا هر چه قدر رشد دارایی‌های ثابت مشهود بالاتر باشد نشان دهنده تمایل مدیران برای ایجاد امپراتوری در شرکت است. با در نظر گرفتن این موضوع که به هر یک از متغیرهای ذکر شده ارزش یک یا صفر داده می‌شود، لذا شاخص ساخت امپراتوری مدیریتی براساس رابطه (۱) محاسبه شده است.

$$EMPIRE\_BUILD = \frac{\sum d}{\sum h} \quad (1)$$

در این رابطه $\sum d$ نشان دهنده تمامی مواردی است که عدد یک گرفته‌اند و $\sum h$ نشان دهنده تمامی مواردی است که عدد صفر یا یک در مورد آن‌ها در نظر گرفته شده است. به عبارت دیگر در رابطه (۱) حاصل به دست آمده از صورت کسر عددی بین صفر تا پنج است و عدد مخرج کسر عدد پنج است. به این ترتیب، در مورد هر شرکت شاخص اندازه‌گیری شده ساخت امپراتوری مدیریتی، در محدوده بین صفر تا یک قرار می‌گیرد. مقادیر بالاتر شاخص ساخت امپراتوری مدیریتی نشان دهنده سطح بیشتر ساخت امپراتوری مدیریتی است، در حالی که مقادیر پایین‌تر نشان دهنده سطح پایین‌تر ساخت امپراتوری مدیریتی است.

۴-۱-۲- متغیر مستقل

این پژوهش شامل متغیر مستقل اجتناب مالیاتی است که به شرح زیر محاسبه شده است: اجتناب مالیاتی (TAX_AVOID): برای محاسبه اجتناب مالیاتی از نسبت هزینه مالیات به سود قبل از کسر مالیات استفاده می‌شود. با توجه به اینکه مقادیر بالاتر این نسبت نشان دهنده اجتناب مالیاتی کمتر است و برعکس، لذا مقادیر بدست آمده در منفی یک (-۱) ضرب می‌شوند (صفری گرایلی و پودینه، ۱۳۹۵ و لی و بوس^۱، ۲۰۲۱).

۴-۱-۳- متغیرهای تعدیل‌کننده

سازوکارهای نظارتی (Monitoring): مطابق با پژوهش فروغی و همکاران (۱۳۹۵) برای محاسبه سازوکارهای نظارتی از یک متغیر ساختگی استفاده می‌شود. در صورتی که شرکت دارای سهامداران نهادی بالای ۲۰ درصد مالکیت باشد، به عنوان سازوکارهای نظارتی قوی شناخته شده و عدد یک می‌گیرد و در غیر این صورت عدد صفر می‌گیرد. اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل (Overconfident CEO): بر اساس پژوهش علی و تاوونی^۲ (۲۰۲۱) اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل یک متغیر ساختگی است و در صورتی که مدیر دارای اعتماد به نفس بیش از حد باشد کد یک گرفته و در غیر این صورت کد صفر دریافت می‌نماید. با توجه به اینکه تصمیم‌های سرمایه‌گذاری شرکت، در برگیرنده اطلاعاتی درباره میزان اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل است، در این پژوهش بر اساس پژوهش احمد و دوئلمن^۳ (۲۰۱۳) برای محاسبه

¹ Lee & Bose

² Ali & Tauni

³ Ahmed & Duellamann

اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل از معیار مازاد سرمایه‌گذاری به شرح رابطه (۲) استفاده می‌شود:

$$ASSET\_GR_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 SALE\_GR_{i,t} + \varepsilon_{i,t} \quad (2)$$

که در آن:

$ASSET\_GR_{i,t}$: رشد دارایی‌های شرکت i در سال t ، که برابر است با کل دارایی‌های سال جاری منهای کل دارایی‌های سال گذشته تقسیم بر کل دارایی‌های سال گذشته. $SALE\_GR_{i,t}$: رشد فروش شرکت i در سال t ، که برابر است با کل فروش سال جاری منهای کل فروش سال گذشته تقسیم بر کل فروش سال گذشته.

بدین منظور مدل رگرسیونی به روش مقطعی برازش می‌گردد و سپس در هر سال باقی مانده مدل (ε) اندازه‌گیری می‌شود. چنانچه باقی مانده مدل برای شرکتی بزرگ‌تر از صفر باشد؛ گویایی اعتماد به نفس بیش از حد مدیر عامل است و کد یک خواهد گرفت، به این معناست که در آن شرکت بیش از حد سرمایه‌گذاری شده است و در غیراینصورت عدد صفر در نظر گرفته می‌شود.

۴-۱-۴- متغیرهای کنترلی

به تبعیت از شمس و همکاران (۲۰۲۲) و گول و همکاران (۲۰۲۰) متغیرهای کنترلی زیر در این پژوهش به کار گرفته شده است:

نگهداشت وجه نقد (CASH): برابر است با نسبت وجه نقد و سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت به کل دارایی‌ها.

اهرم مالی (LEV): برابر است با نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌ها.

سودآوری (ROA): برابر است با نسبت سود خالص به کل دارایی‌ها.

اندازه شرکت (SIZE): برابر است با لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها.

نسبت ارزش بازار به دفتری (MB): برابر است با نسبت ارزش بازار حقوق صاحبان سهام (تعداد سهام شرکت ضربدر ارزش بازار هر سهم) به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام.

رشد فروش (SGROWTH): برابر است با فروش سال جاری منهای فروش سال گذشته تقسیم بر فروش سال گذشته.

سن شرکت (FAGE): برابر است با لگاریتم طبیعی تعداد سال‌های فعالیت شرکت از زمان تأسیس تا دوره زمانی پژوهش.

مالکیت نهادی (INSTOWN): برابر است با درصد مالکیت سهامداران نهادی شرکت.

توانایی مدیرعامل (MABILITY): در این پژوهش برای محاسبه توانایی مدیران از مدل **دمیرجان و همکاران**^۱ (۲۰۱۲) استفاده می‌شود. برآورد توانایی مدیریت در این پژوهش شامل یک فرآیند دو مرحله‌ای است که با برآورد کل بازده شرکت با استفاده از رویکرد تحلیل پوششی داده‌ها شروع می‌شود. مطابق با تحقیق **دمیرجان و همکاران** (۲۰۱۲)، تحلیل پوششی داده‌ها یک روش آماری است که برای ارزیابی بازده نسبی واحدهای اقتصادی قابل تفکیک استفاده می‌شود. هر واحد اقتصادی قابل تفکیک نشان‌دهنده یک واحد تصمیم‌گیرنده است که هر واحد تصمیم‌گیرنده اطلاعات ورودی مشخص را به اطلاعات خروجی

^۱ Demerjian

مشخص تبدیل می‌کند. در مدل مذکور هر شرکت به‌عنوان یک واحد تصمیم‌گیرنده عمل می‌کند. ابتدا به استناد این پژوهش از مدل پایه‌ای سی سی آر استفاده می‌شود. پس از آن برای محاسبه کارایی از رابطه زیر استفاده می‌شود.

$$\text{MAX}_{V1U}\theta = \frac{\text{Sales}}{V1\text{COGS}+V2\text{SG\&a}+V3\text{PPE}+V4\text{Other assets}} \quad (۳)$$

که در آن:

Sales: کل درآمد حاصل از فروش شرکت به‌عنوان خروجی، COGS: بهای تمام‌شده کالای فروش رفته شرکت، SG&a: هزینه عمومی واداری فروش شرکت، PPE: دارایی‌های ثابت مشهود، Other assets: سایر دارایی‌ها است. پس از اندازه‌گیری کارایی شرکت برای تعدیل کارایی شرکت و ختنی کردن سایر عوامل که بر تلاش مدیر اثرگذار است، جهت محاسبه توانایی مدیریتی از مدل رگرسیونی زیر استفاده می‌شود. از مقادیر پسماند مدل برای محاسبه توانایی مدیریتی استفاده می‌شود:

$$\text{DEA} - \text{Eff}_{it} = \alpha_0 + \beta_1 \text{FirmSize}_{it} + \alpha_2 \text{MarketShare}_{it} + \alpha_3 \text{FreeCashFlow}_{it} + \alpha_4 \text{FirmAge}_{it} + \alpha_5 \text{ForeignCurrencyIndicator}_{it} + \varepsilon_{it} \quad (۴)$$

که در آن:

DEA-Eff_{it}: کارایی شرکت i در سال t، FirmSize_{it}: اندازه شرکت i در سال t، MarketShare_{it}: سهم بازار شرکت i در سال t، FreeCashFlow_{it}: متغیر شاخص جریان نقد آزاد شرکت i در سال t، در صورتی که جریان نقد آزاد شرکت مثبت باشد کد ۱ و در غیر این صورت کد صفر را اختیار می‌کند. FirmAge_{it}: لگاریتم طبیعی سن شرکت i در سال t، ForeignCurrencyIndicator_{it}: متغیر شاخص فروش صادراتی شرکت i در سال t، در صورتی که واحد پولی خارجی شرکت پس از تعدیلات مثبت باشد عدد ۱ و در غیر این صورت عدد صفر اختیار می‌کند، ε_{it}: پسماند مدل
جریان نقد آزاد شرکت از رابطه زیر محاسبه خواهد شد:

$$\text{Free Cash Flow} = \text{OIBDP} - \Delta \text{working capital} - \text{CAPX} \quad (۵)$$

که در آن:

Free Cash Flow: جریان نقد آزاد، OIBDP: سود قبل از کسر هزینه استهلاک، Working capital: تغییرات سرمایه در گردش بدهی، CAPX: مخارج سرمایه‌ای مخارج سرمایه‌ای از تفاوت بین دارایی‌های ثابت مشهود سال جاری و سال گذشته به دست می‌آید. در نهایت توانایی مدیریتی با استفاده از مقادیر پسماند رابطه (۴) اندازه‌گیری می‌شود. حال، با توجه شرح متغیرهای اصلی، برای آزمون فرضیه اول پژوهش مبنی بر تأثیر مثبت اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی، از رابطه (۶) استفاده شده است. در رابطه (۶) در صورتی که ضریب β₁ معنادار و مثبت باشند، فرضیه اول پژوهش رد نمی‌شوند.

$$\begin{aligned} \text{EMPIRE\_BUILD}_{it} &= \beta_0 + \beta_1 \text{TAX\_AVOID}_{it} + \beta_2 \text{CASH}_{it} + \beta_3 \text{LEV}_{it} + \beta_4 \text{ROA}_{it} + \beta_5 \text{SIZE}_{it} + \beta_6 \text{MB}_{it} \\ &+ \beta_7 \text{SGROWTH}_{it} + \beta_8 \text{FAGE}_{it} + \beta_9 \text{INSTOWN}_{it} + \beta_{10} \text{MABILITY}_{it} + \varepsilon_{it} \end{aligned} \quad (۶)$$

همچنین برای آزمون فرضیه دوم پژوهش مبنی بر اثر تضعیف‌کننده سازوکارهای نظارتی بر تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی، از رابطه (۷) استفاده شده است. در رابطه (۷) در صورتی که ضریب β₃ معنادار و منفی بوده و <|β₃| باشد، فرضیه دوم پژوهش رد نمی‌شوند. برای مقایسه ضرایب β₁ و β₃ از آزمون والد استفاده شده است.

$$EMPIRE\_BUILD_{it} = \beta_0 + \beta_1 TAX\_AVOID_{it} + \beta_2 Monitoring_{it} + \beta_3 TAX\_AVOID_{it} * Monitoring_{it} + \beta_4 CASH_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 ROA_{it} + \beta_7 SIZE_{it} + \beta_8 MB_{it} + \beta_9 SGROWTH_{it} + \beta_{10} FAGE_{it} + \beta_{11} INSTOWN_{it} + \beta_{12} MABILITY_{it} + \varepsilon_{it} \quad (7)$$

افزون بر این به منظور آزمون فرضیه سوم پژوهش مبنی بر اثر تقویت کننده اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل بر تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی، از رابطه (۸) استفاده شده است. در رابطه (۸) در صورتیکه ضریب β_3 معنادار و مثبت بوده و $|\beta_3| > |\beta_1|$ باشد، فرضیه سوم پژوهش رد نمی‌شوند. برای مقایسه ضرایب β_1 و β_3 از آزمون والد استفاده شده است.

$$EMPIRE\_BUILD_{it} = \beta_0 + \beta_1 TAX\_AVOID_{it} + \beta_2 Overconfident\ CEO_{it} + \beta_3 TAX\_AVOID_{it} * Overconfident\ CEO_{it} + \beta_4 CASH_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 ROA_{it} + \beta_7 SIZE_{it} + \beta_8 MB_{it} + \beta_9 SGROWTH_{it} + \beta_{10} FAGE_{it} + \beta_{11} INSTOWN_{it} + \beta_{12} MABILITY_{it} + \varepsilon_{it} \quad (8)$$

۵- نتایج پژوهش

۵-۱- یافته‌های توصیفی

به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات، ابتدا آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۲ ارائه شده است:

جدول ۲. آمار توصیفی متغیرهای مدل

نام	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار
نگهداشت وجه نقد	۰/۰۶۴۱	۰/۰۳۴۵	۰/۸۲۱۶	۰/۰۰۰۲	۰/۰۸۳۹
ساخت امپراتوری مدیریتی	۰/۴۱۵۸	۰/۴۰۰۰	۱/۰۰۰۰	۰/۰۰۰۰	۰/۲۶۸۱
سن شرکت	۳/۸۱۷۴	۳/۸۷۱۲	۴/۲۴۸۵	۳/۰۹۱۰	۰/۲۴۳۴
مالکیت نهادی	۰/۶۹۴۶	۰/۷۵۳۷	۰/۹۹۷۰	۰/۰۰۰۹	۰/۲۲۸۶
اهرم مالی	۰/۷۲۷۵	۰/۶۰۲۹	۴/۹۸۴۰	۰/۰۳۱۴	۰/۶۱۸۶
توانایی مدیرعامل	۰/۰۰۰۰	۰/۰۰۸۰	۷/۲۳۵۹	-۱/۵۸۱۶	۰/۴۱۰۰
نسبت ارزش بازار به دفتری	۵/۵۶۶۲	۲/۸۳۴۷	۳۴۵/۱۰۹۳	-۵۴/۸۹۶۶	۱۷/۳۸۴۴
سودآوری	۰/۰۹۳۸	۰/۰۸۲۸	۰/۸۳۸۰	-۱/۰۶۳۲	۰/۲۱۲۵
رشد فروش	۰/۴۵۸۶	۰/۲۷۸۱	۱۵/۸۴۳۰	-۰/۹۳۶۹	۱/۱۹۵۱
اندازه شرکت	۱۴/۸۹۸۲	۱۴/۷۵۲۹	۲۰/۵۸۳۶	۱۰/۶۴۴۶	۱/۶۱۵۷
اجتناب مالیاتی	-۰/۰۸۳۱	-۰/۰۶۹۹	۰/۰۰۰۰	-۰/۴۱۶۰	۰/۰۸۴۳

چنانچه مشاهده می‌شود $-۰/۰۸۳۱$ مقدار میانگین برای متغیر اجتناب مالیاتی است که نشان می‌دهد داده‌ها بیشتر حول این نقطه تمرکز یافته‌اند. مقدار میانه این متغیر $-۰/۰۶۹۹$ است که نشان می‌دهد نیمی از داده‌ها کمتر از این عدد و نیمی دیگر بیشتر از این عدد هستند.

۵-۲- فرض کلاسیک

با توجه به اینکه داده‌های استفاده شده در این پژوهش ترکیبی (تابلویی و تلفیقی) هستند، لیکن در برآورد مدل به منظور انتخاب بین روش داده‌های تابلویی و تلفیقی، از آزمون اف لیمر استفاده شده است. چنانکه در جدول ۳، مشاهده می‌گردد. احتمال آماره برای کلیه مدل‌های پژوهش کمتر از $۰/۰۵$ است، لذا روش داده‌های تابلویی پذیرفته شده است. بنابراین باید برای انتخاب بین روش اثرات تصادفی یا روش ثابت از آزمون هاسمن استفاده شود. در صورتی که احتمال آماره کای دو از $۰/۰۵$ بیشتر باشد، باید از روش اثرات تصادفی استفاده کرد. در غیر اینصورت از روش اثرات ثابت استفاده می‌شود. برای مدل‌های پژوهش در جدول ۳، خلاصه نتایج آزمون هاسمن ارائه شده است. همچنین مطابق جدول فوق احتمال آماره به دست آمده برای آزمون خودهمبستگی برای کلیه مدل‌های پژوهش از

سطح خطای ۰/۰۵ کمتر بوده و و برای رفع آن از روش AR(1) در تخمین استفاده شده است. همچنین آزمون ناهمسانی واریانس برای مدل‌ها پژوهش از سطح خطای ۰/۰۵ کمتر است. برای رفع ناهمسانی واریانس از روش حداقل مربعات تعمیم یافته استفاده شده است.

جدول ۳. فروض کلاسیک

فروض کلاسیک	مدل	مقدار آماره	سطح معناداری	نتیجه
آزمون اف لیمر	اول	۵/۲۲۳۰	۰/۰۰۰	روش تابلویی
	دوم	۵/۲۱۲۹	۰/۰۰۰	روش تابلویی
	سوم	۶/۰۰۱۹	۰/۰۰۰	روش تابلویی
آزمون هاسمن	اول	۱۲/۴۰۹۳	۰/۰۰۰۱	اثرات ثابت
	دوم	۲۲/۳۷۰۲	۰/۰۳۳۶	اثرات ثابت
	سوم	۱۲/۶۳۵۳	۰/۰۰۴۰	اثرات ثابت
آزمون خود همبستگی	اول	۱۱/۰۷۳	۰/۰۰۱۲	خودهمبستگی
	دوم	۱۱/۸۳	۰/۰۰۰۸	خودهمبستگی
	سوم	۴/۷۴۸	۰/۰۳۱۶	خودهمبستگی
آزمون ناهمسانی واریانس	اول	۷۹۷/۴۱	۰/۰۰۰۰	ناهمسانی واریانس
	دوم	۷۹۰/۸۳	۰/۰۰۰۰	ناهمسانی واریانس
	سوم	۱۱۲۴/۸۱	۰/۰۰۰۰	ناهمسانی واریانس

نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش در جداول ۴ تا ۸ آورده شده است. نتایج آزمون فرضیه اول در جدول ۴ آورده شده است. همانطور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود از آنجا که سطح معناداری آماره F معادل ۰/۰۰۰ است در نتیجه می‌توان گفت که مدل در سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد معنادار است. ضریب متغیر اجتناب مالیاتی برابر با ۰/۲۲۴۱ و سطح معناداری این متغیر برابر ۰/۰۰۹۳ است که کمتر از سطح خطای ۰/۰۱ است، بنابراین، می‌توان گفت فرضیه اول پژوهش در سطح اطمینان ۹۹ درصد پذیرفته می‌شود. همچنین نتایج ذکر شده در جدول ۴ در رابطه با متغیرهای کنترلی حالی از معناداری متغیرهای نگهداشت وجه نقد، اهرم مالی، سودآوری، اندازه شرکت، نسبت ارزش بازار به دفتری، رشد فروش، و سن شرکت در سطح اطمینان بیش از ۹۵ درصد است.

جدول ۴. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها در مدل اول

متغیر	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معناداری
اجتناب مالیاتی	۰/۲۲۴۱	۰/۰۸۵۹	۲/۶۰۶۵	۰/۰۰۹۳
نگهداشت وجه نقد	۰/۴۱۲۳	۰/۰۶۹۷	۵/۹۱۰۱	۰/۰۰۰۰
اهرم مالی	۰/۰۲۱۷	۰/۰۰۷۷	۲/۸۱۲۵	۰/۰۰۵۰
سودآوری	۰/۲۱۵۴	۰/۰۲۸۶	۷/۵۲۰۸	۰/۰۰۰۰
اندازه شرکت	۰/۱۲۰۷	۰/۰۱۵۶	۷/۶۹۹۷	۰/۰۰۰۰
نسبت ارزش بازار به دفتری	-۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۲	-۲/۲۵۳۷	۰/۰۲۴۵
رشد فروش	۰/۰۳۱۸	۰/۰۰۴۴	۷/۱۱۵۰	۰/۰۰۰۰
سن شرکت	-۰/۴۶۹۴	۰/۱۳۴۲	-۳/۴۹۷۰	۰/۰۰۰۵
مالکیت نهادی	۰/۰۲۵۳	۰/۰۳۶۱	۰/۶۹۹۹	۰/۴۸۴۲
توانایی مدیرعامل	۰/۰۱۴۳	۰/۰۱۳۳	۱/۰۷۵۳	۰/۲۸۲۵
ضریب ثابت	۰/۲۹۹۲	۰/۳۸۵۸	۰/۷۷۵۶	۰/۴۳۸۲
ضریب تعیین	۰/۶۳۹۸		آماره F	۱۲/۹۳۵۴
ضری تعیین تعدیل شده	۰/۵۹۰۳		سطح معناداری آماره F	۰/۰۰۰۰

نتایج آزمون فرضیه دوم در جدول ۵ آورده شده است. همانطور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود از آنجا که سطح معناداری آماره F معادل ۰/۰۰۰ است در نتیجه می‌توان گفت که مدل در سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد معنادار است. ضریب متغیر متغیر سازوکارهای نظارتی* اجتناب مالیاتی برابر ۰/۵۸۶۰-، آماره t برابر ۲/۱۵۷۱- و سطح معناداری این متغیر برابر ۰/۰۳۱۳ است که کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است. بنابراین، می‌توان گفت فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد پذیرفته می‌شود.

جدول ۵. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها در مدل دوم

متغیر	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معناداری
اجتناب مالیاتی	۰/۷۶۸۶	۰/۲۷۷۰	۲/۷۷۴۹	۰/۰۰۵۶
سازوکارهای نظارتی	۰/۱۲۶۴	۰/۰۴۲۹	۲/۹۴۴۷	۰/۰۰۳۳
سازوکارهای نظارتی*اجتناب مالیاتی	-۰/۵۸۶۰	۰/۲۷۱۶	-۲/۱۵۷۱	۰/۰۳۱۳
نگهداشت وجه نقد	۰/۴۰۶۱	۰/۰۶۶۵	۶/۱۰۳۳	۰/۰۰۰۰
اهرم مالی	۰/۰۲۲۹	۰/۰۰۸۱	۲/۸۰۰۷	۰/۰۰۵۲
سودآوری	۰/۲۱۷۱	۰/۰۲۸۱	۷/۷۰۶۶	۰/۰۰۰۰
اندازه شرکت	۰/۱۲۱۰	۰/۰۱۵۲	۷/۹۲۴۸	۰/۰۰۰۰
نسبت ارزش بازار به دفتری	-۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۰۲	-۲/۲۲۹۴	۰/۰۲۶۱
رشد فروش	۰/۰۳۲۱	۰/۰۰۴۴	۷/۲۰۱۸	۰/۰۰۰۰
سن شرکت	-۰/۴۵۰۶	۰/۱۲۸۴	-۳/۵۰۸۵	۰/۰۰۰۵
مالکیت نهادی	۰/۰۲۲۳	۰/۰۳۵۸	۰/۶۲۲۲	۰/۵۳۳۹
توانایی مدیرعامل	۰/۰۱۳۹	۰/۰۱۳۵	۱/۰۳۱۱	۰/۳۰۲۸
ضریب ثابت	۰/۱۱۰۳	۰/۳۶۵۵	۰/۳۰۱۷	۰/۷۶۲۹
ضریب تعیین	۰/۶۴۱۰		آماره F	۱۲/۷۴۵۸
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۵۹۰۷		سطح معناداری آماره F	۰/۰۰۰۰

همچنین برای آزمون مدل دوم پژوهش لازم است تا آزمون والد انجام گیرد. در این آزمون فرض صفر برای آزمون $\beta_1 = \beta_3$ است که در صورتی که فرض صفر این آزمون رد شود، به منزله آن است که اثرگذاری متغیر ضریبی و متغیر مستقل اصلی در مدل متفاوت است. با توجه به مقادیر سطح معناداری آماره F که کمتر از ۰/۰۵ است، بنابراین، فرض صفر آزمون والد رد شده و اثرگذاری متغیر ضریبی و متغیر مستقل اصلی در مدل متفاوت است.

جدول ۶. آزمون والد مدل دوم

مدل	آماره F	سطح معناداری
مدل سوم	۶/۲۴۸۲	۰/۰۱۲۶

جدول ۷. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها در مدل سوم

متغیر	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معناداری
اجتناب مالیاتی	۰/۰۴۵۲	۰/۰۰۶۶	۶/۸۲۶۹	۰/۰۰۰۰
اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل	۰/۱۹۸۱	۰/۰۱۸۶	۱۰/۶۱۰	۰/۰۰۰۰
اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل*اجتناب مالیاتی	۰/۱۹۷۵	۰/۰۱۹۸	۹/۹۴۹۷	۰/۰۰۰۰
نگهداشت وجه نقد	۰/۳۴۴۸	۰/۰۶۰۵	۵/۶۹۰۲	۰/۰۰۰۰
اهرم مالی	۰/۰۲۴۵	۰/۰۱۱۱	۲/۲۰۷۰	۰/۰۲۷۶
سودآوری	۰/۱۸۵۰	۰/۰۳۴۱	۵/۴۲۵۰	۰/۰۰۰۰

۲۰۰/ بررسی تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی: نقش سازوکارهای نظارتی و اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل

متغیر	ضریب	انحراف استاندارد	آماره t	سطح معناداری
اندازه شرکت	۰/۰۵۴۷	۰/۰۱۱۰	۴/۹۵۰۵	۰/۰۰۰۰
نسبت ارزش بازار به دفتری	-۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۰۲	-۱/۲۰۸۰	۰/۲۲۷۴
رشد فروش	۰/۰۳۶۴	۰/۰۰۶۰	۶/۰۷۰۳	۰/۰۰۰۰
سن شرکت	-۰/۱۹۱۸	۰/۱۰۶۴	-۱/۸۰۲۳	۰/۰۷۱۸
مالکیت نهادی	۰/۰۳۴۳	۰/۰۲۶۳	۱/۳۰۳۰	۰/۱۹۲۹
توانایی مدیرعامل	۰/۰۱۸۱	۰/۰۰۷۰	۲/۵۷۵۶	۰/۰۱۰۲
ضریب ثابت	۰/۱۴۴۲	۰/۲۹۶۸	۰/۴۸۶۱	۰/۶۲۷۰
ضریب تعیین	۰/۶۹۰۷		آماره F	۱۵/۹۴۳۶
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۶۴۷۴		سطح معناداری آماره F	۰/۰۰۰۰

نتایج آزمون فرضیه سوم در جدول ۷ آورده شده است. همانطور که در جدول ۷ مشاهده می شود از آنجا که سطح معناداری آماره F معادل ۰/۰۰۰ است در نتیجه می توان گفت که کل مدل در سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد معنادار است. ضریب متغیر اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل * اجتناب مالیاتی برابر ۰/۱۹۷۵، آماره t برابر ۹/۹۴۹۷ و سطح معناداری این متغیر برابر ۰/۰۰۰ است که کمتر از سطح خطای ۰/۰۱ است، بنابراین، می توان گفت فرضیه سوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۹ درصد پذیرفته می شود.

همچنین برای آزمون مدل پنجم پژوهش لازم است تا آزمون والد انجام گیرد. در این آزمون فرض صفر برای آزمون $\beta_1 =$ است که در صورتی که فرض صفر این آزمون رد شود، به منزله آن است که اثرگذاری متغیر ضریب و متغیر مستقل اصلی در مدل متفاوت است. با توجه به مقادیر احتمال آماره F که کمتر از ۰/۰۵ است، بنابراین، فرض صفر آزمون والد رد شده و اثرگذاری متغیر ضریب و متغیر مستقل اصلی در مدل متفاوت است.

جدول ۸ آزمون والد مدل سوم

مدل	آماره F	سطح معناداری
مدل پنجم	۹/۳۹۴۱	۰/۰۰۲۲

۶- نتیجه گیری و پیشنهادهای پژوهش

در فرضیه اول بیان شد اجتناب مالیاتی تأثیر مثبتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی دارد. نتایج نشان داد که اجتناب مالیاتی تأثیر مثبتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی دارد، بنابراین، فرضیه اول پژوهش پذیرفته می شود. نتایج حاصل از این پژوهش با پژوهش های شیپوریان و همکاران (۱۴۰۲)، شمس و همکاران (۲۰۲۲) و ژو (۲۰۲۴) از بعد معناداری همخوانی دارد. براساس نظریه نمایندگی، مدیران انگیزه دارند، از منابع شرکتی برای منفعت طلبی های تجاری در راستای منافع شخصی خود مانند دستیابی به پاداش بیشتر و ارضای تمایل خود برای موقعیت، قدرت و اعتبار و به عبارتی، تشکیل امپراتوری مدیریتی استفاده کنند. مدیران سودجو از طریق جداسازی مالکیت از کنترل فرصت بیشتری دارند تا به جای افزایش ثروت سهامداران، منافع خود را از طریق شیوه های اجتناب مالیاتی تأمین کنند؛ بنابراین، بین اجتناب مالیاتی و تشکیل امپراتوری مدیریت رابطه مثبت وجود دارد.

در فرضیه دوم بیان شد سازوکارهای نظارتی تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی را تضعیف می‌کند. نتایج نشان داد که سازوکارهای نظارتی تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی را تضعیف می‌کند، بنابراین، فرضیه دوم پژوهش پذیرفته می‌شود. نتایج حاصل از این پژوهش با پژوهش‌های **شیوریان و همکاران (۱۴۰۲)**، **شمس و همکاران (۲۰۲۲)** و **ژو (۲۰۲۴)** از بعد معناداری همخوانی دارد. با توجه به تحقیقات انجام شده یکی از عوامل مؤثر بر اجتناب مالیاتی سازوکارهای نظارتی مؤثر نظیر سهامداران نهادی است. سهامداران نهادی در واقع یک گروه از ناظرین خارجی هستند. آن‌ها با برخورداری از دانش و تخصص، شبکه‌های ارتباطی در دسترس، در اختیار داشتن سهام عمده و حق رأیی که از آن ناشی شده، می‌توانند اصطکاک را بوجود آورند که تمایل مدیران به منظور افزایش ارزش شرکت را تغییر داده و به جای آن بر تصمیماتی تمرکز پیدا کنند که برای حرفه خود منفعت دارد. علاوه بر این سهامداران نهادی به خاطر عهده‌دار بودن مسئولیت امانت، انگیزه بیشتری دارند تا تصمیمات اتخاذ شده منجر به افزایش ثروت سهامداران شود. لذا سرمایه‌گذاران نهادی از تمایل و قدرت بیشتری برای نظارت بر عملکرد مدیریت برخوردارند. لیکن زمانی که سطح مالکیت نهادی بالا باشد، بررسی دقیق‌تری بر عملکرد مدیریت و با درجه اطمینان بیشتری انجام می‌گیرد. لذا سهامداران نهادی به عنوان یکی از مهمترین سازوکارهای نظارتی می‌توانند با حضور خویش فرصت‌های به کارگیری استراتژی‌های اجتناب مالیاتی از سوی مدیران به منظور کسب منافع شخصی برای ساخت امپراتوری مدیریتی را کاهش دهند.

در فرضیه سوم بیان شد اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی را تقویت می‌کند. نتایج نشان داد اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل تأثیر اجتناب مالیاتی بر ساخت امپراتوری مدیریتی را تقویت می‌کند، بنابراین، فرضیه سوم پژوهش پذیرفته می‌شود. نتایج حاصل از این پژوهش با پژوهش‌های **شیوریان و همکاران (۱۴۰۲)**، **شمس و همکاران (۲۰۲۲)** و **ژو (۲۰۲۴)** از بعد معناداری همخوانی دارد. مدیران بیش اطمینان، احتمالاً قدرت عملکرد خود در تصمیم‌گیری، در رابطه با اجتناب مالیاتی و بازده‌های مرتبط با پس‌انداز مالیاتی موفق را بیش از حد برآورد می‌کنند و هزینه‌های اجتناب مالیاتی مانند احتمال کشف توسط مقامات مالیاتی و همچنین جریمه‌ها و آسیب‌های شهرت را دست کم می‌گیرند. در این بین مدیران فرصت طلب می‌توانند از پس‌اندازهای مالیاتی ناشی از محدودیت‌های مالی و اعتماد به نفس بیش از حد مدیرعامل شرکت‌ها برای ساخت امپراتوری استفاده کنند. با توجه به نتایج پژوهش پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه شده است:

۱. با توجه به نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود مالکان واحد تجاری از طریق ایجاد مکانیزم‌های نظارتی قوی از جمله نظارت خارجی و قراردادهای پاداش مبتنی بر معیارهایی همچون منابع تحت کنترل مدیر، دسترسی مدیران به منابع اقتصادی حاصل از اجتناب مالیاتی را محدود کرده و رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیر همچون امپراتوری‌سازی را کاهش دهند تا از همسو شدن منافع خویش با منافع مدیران اطمینان حاصل کنند. همچنین یکی از راه‌های پیشنهادی برای محدود کردن مدیران می‌تواند ایجاد کنترل‌های داخلی اثربخش بر روی منابع نقد در دسترس مدیر از سوی مالکان در شرکت‌ها باشد.
۲. با توجه به نتایج پژوهش مدیران شرکت‌ها با حمایت ضعیف از سرمایه‌گذاران، پس‌اندازهای مالیاتی را به سرمایه‌گذاری بیش از حد و هزینه‌های تحقیق و توسعه بیشتر از حد منحرف می‌کنند، و این احتمال را برجسته می‌کند که این مدیران از پس‌اندازهای مالیاتی شرکت‌ها برای ساخت امپراتوری استفاده می‌کنند. از این رو به سرمایه‌گذاران و ذینفعان شرکت

پیشنهاد می‌شود با بهره‌گیری از حاکمیت شرکتی قوی و بهبود سازوکارهای نظارتی شرکت از فرصت‌طلبی مدیران برای ساخت امپراتوری جلو‌گیری کنند.

۳. با توجه به نتایج پژوهش برای کاهش خریدهای بیهوده و تسهیل در وارونه ساختن امپراتوری گذشته، سهامداران و ذینفعان شرکت، مدیران عامل با سابقه ساخت امپراتوری تخریب‌کننده ارزش را می‌بایست برکنار کنند، طرح‌های ارائه‌پاداش به مدیران را برای محدود کردن انگیزه‌های ساخت امپراتوری اجرا کنند، اعضای هیئت مدیره جدید را وارد کنند و سازوکارهای نظارتی را به منظور کاهش ساخت امپراتوری مدیریتی افزایش دهند.

۴. با توجه به نتایج پژوهش و سهامداران باید به اقدامات مدیران عامل در زمینه ساخت امپراتوری توجه داشته باشند، بویژه اگر حاکمیت شرکتی قوی و سازوکار نظارتی مناسب نباشد. در صورتی که مدیر عامل به دنبال فعالیت‌های استراتژیک شرکت باشد، سهامداران باید سرمایه‌گذاری‌های خود را نگه دارند یا حتی افزایش دهند، زیرا ممکن است عملکرد مالی را بهبود بخشد. با این حال، اگر تنوع غیرمرتبط مشاهده شود، ممکن است واگذاری توصیه شود، زیرا سهامداران این اختیار را دارند که خودشان سهام خود را متنوع کنند.

۶-۱- محدودیت‌های پژوهش

تعمیم روند گذشته به آینده در صورتی معقول است که همان شرایط گذشته برقرار باشد. مثلاً شرایط سیاسی و اقتصادی و قانونی موجود برای شرکت‌ها همانند گذشته باشند. از سوی دیگر این مسئله می‌تواند در تعمیم نتایج تأثیرگذار بوده و تحقیق را با محدودیت مواجه کند. داده‌های مورد استفاده از صورت‌های مالی بابت تورم تعدیل نشده است. با تعدیل داده‌ها از بابت تورم ممکن است نتایج متفاوتی حاصل شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت و این موضوع مورد تأیید همه آنهاست.

مشارکت نویسندگان

جمع‌آوری داده‌ها: مهدی علی بالائی؛ تهیه گزارش پژوهش: مهدی علی بالائی و دکتر محسن رحیمی دستجردی؛ تحلیل داده‌ها: مهدی علی بالائی و دکتر محسن رحیمی دستجردی؛ بازبینی و مشاوره علمی: دکتر رحمان ساعدی. این مقاله برگرفته از پایان‌نامه مهدی علی بالائی در رشته حسابداری به راهنمایی دکتر محسن رحیمی دستجردی در دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان) و مشاوره دکتر رحمان ساعدی است.

نویسنده اول: تهیه و آماده‌سازی نمونه‌ها، گردآوری داده‌ها، انجام محاسبات، تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها، تحلیل و تفسیر نتایج، نگارش پیش‌نویس اولیه مقاله.

نویسنده دوم: استاد راهنمای پایان‌نامه، طراحی و مفهوم‌سازی پژوهش، روش‌شناسی، نظارت بر مراحل انجام پژوهش، بررسی و کنترل نتایج، اصلاح، بازبینی و نهایی‌سازی مقاله.

نویسنده سوم: استاد مشاور پایان نامه، مشارکت در اعتبارسنجی یافته‌ها، مشاوره علمی در فرآیند پژوهش، مطالعه و بازبینی مقاله.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

حامی مالی

نویسندگان هیچگونه حمایت مالی برای تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله دریافت نکرده‌اند.

تقدیر و تشکر

بدینوسیله از تمامی اشخاصی که وقت ارزشمند خود را جهت مشارکت در این پژوهش اختصاص دادند، صمیمانه قدردانی می‌شود.

منابع

- حاجیان‌نژاد، امین و دانش سرارودی، سیدرسول (۱۳۹۸). بررسی تأثیر هزینه نمایندگی و نقدشوندگی بر اجتناب مالیاتی از طریق سودآوری. *مجله دانش حسابداری*، ۱۱۰(۱)، ۱۱۵-۱۳۶. https://jak.uk.ac.ir/article_2266.html
- حسنی‌القار، مسعود و شعری‌آناقیز، صابر (۱۳۹۶). بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی. *مجله دانش حسابداری*، ۸(۱)، ۱۰۷-۱۳۴. https://jak.uk.ac.ir/article_1649.html
- شیبوریان، سعید؛ مینایی، ساناز و دهقان‌محمودی، پری‌ناز (۱۴۰۲). بررسی رابطه بین خودشیفتگی مدیران، رشد فروش و سودآوری با اجتناب مالیاتی. *رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری*، ۷(۲۴)، ۱۷۵۰-۱۷۶۳. <https://www.majournal.ir/index.php/ma/article/view/1989>
- صفری گرایلی، مهدی و بودینه، شیوا (۱۳۹۵). اجتناب مالیاتی و به موقع بودن اعلان سود: آزمون تجربی از بورس اوراق بهادار تهران. *پژوهشنامه مالیات*، ۳۱(۷۹)، ۱۱۸-۱۰۱. <https://taxjournal.ir/article-1-983-fa.html>
- فروغی، داریوش؛ امیری، هادی و فرزادی، سعید (۱۳۹۵). بررسی تأثیر سازوکارهای نظارتی سهامداران نهادی بر رابطه جریان‌های نقدی و تغییرات سطح نگهداشت وجه نقد شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران. *دانش حسابداری*، ۱۶(۶۲)، ۶۳-۷۸. <https://danesh.dmk.ir/article-1-1187-fa.html>
- کمالی‌منفرد، شیما و علی‌احمدی، سعید (۱۳۹۶). تأثیر توانایی مدیریت بر اجتناب مالیاتی و ارزش شرکت با استفاده از روش تحلیل پوشش داده‌ها. *مجله دانش حسابداری*، ۸(۱)، ۱۳۵-۱۵۴. https://jak.uk.ac.ir/article_1650.html

References

- Ali, Z., & Tauni, M.Z. (2021). CEO overconfidence and future firm risk in China: the moderating role of institutional investors. *Chinese Management Studies*, 15(5), 1057-1084. <https://doi.org/10.1108/CMS-04-2019-0147>.
- Ahmed, A., & Duellamann, S. (2013). Managerial overconfidence and accounting conservatism. *Journal of Accounting Research*, 51(1), 1-30. <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2012.00467.x>.
- Armstrong, C.S., Blouin, J.L., Jagolinzer, A.D., & Larcker, D.F. (2015). Corporate governance, incentives, and tax avoidance. *Journal of Accounting & Economics*, 60(1), 1-17. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2015.02.003>.
- Atwood, T.J. & Lewellen, C. (2019). The complementarity between tax avoidance and manager diversion: evidence from tax haven firms. *Contemporary Accounting Research*, 36 (1), 259-294. <https://doi.org/10.1111/1911-3846.12421>.

- Ben-David, I., Graham, J.R. & Harvey, C.R. (2010). Managerial miscalibration, *Nber Working Paper Series*, 16215. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w16215/revisions/w16215.rev0.pdf.
- Bradshaw, M., & Guanmin, L. (2014). Ownership structure and tax avoidance: evidence from agency costs of state ownership in China. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 12(2), 141-158. DOI: [10.2139/ssrn.2239837](https://doi.org/10.2139/ssrn.2239837).
- Bragoli, D., Ferretti, C., Ganugi, P., Marseguerra, G., Mezzogori, D., & Zammori, F. (2021). Machine-learning models for bankruptcy prediction: do industrial variables matter? *Spatial Economic Analysis*, 17(2), 156-177. <https://doi.org/10.1080/17421772.2021.1977377>.
- Chen, K.P., & Chu, C.C. (2005). Internal control versus external manipulation: A model of corporate income tax evasion. *RAND Journal of Economics*, 36(1), 151-164. <https://www.researchgate.net/publication/297576688>.
- Chen, S., Chen, X., Cheng, Q., & Shevlin, T. (2010). Are family firms more tax aggressive than non-family firms? *Journal of Financial Economics*, 95(1), 41-61. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2009.02.003>.
- Cheng, C.A., Huang, H.H., Li, Y., & Stanfield, J. (2012). The effect of hedge fund activism on corporate tax avoidance. *The Accounting Review*, 87, 1493-1526. <https://ssrn.com/abstract=1905544>.
- Chhaochharia, V., Kumar, A., & Niessen-Ruenzi, A. (2012). Local investors and corporate governance. *Journal of Accounting & Economics*, 54(1), 42-67. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2012.03.002>.
- Chyz, J., Gaertner, F., Kausar, A. & Watson, L. (2014). Overconfidence and Aggressive Corporate Tax Policy. *Review of Accounting Studies*, Forthcoming, 2408236. <https://ssrn.com/abstract=2408236>.
- Crocker, K.J., & Slemrod, J. (2005). Corporate tax evasion with agency costs. *Journal of Public Economics*, 89(9-10), 1593-1610. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2004.08.003>.
- Desai, M.A., & Dharmapala, D. (2006). Corporate tax avoidance and high-powered incentives. *Journal of Financial Economics*, 79(1), 145-179. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2005.02.002>.
- Desai, M.A., & Dharmapala, D. (2009). Corporate tax avoidance and firm value. *The Review of Economics and Statistics*, 91(3), 537-546. <https://www.jstor.org/stable/25651357>.
- Desai, M.A., Dyck, A., & Zingales, L. (2007). Theft and taxes. *Journal of Financial Economics*, 84, 591-623. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2006.05.005>.
- Demerjian, P., Lev, B., & McVay, S. (2012). Quantifying managerial ability: A new measure and validity tests. *Management Science*, 58 (7), 1229-1248. DOI: [10.2139/ssrn.1266974](https://doi.org/10.2139/ssrn.1266974).
- Foroughi, D., Amiri, H., & Farzadi, S. (2016). Studying the effect of institutional shareholders' supervisory mechanisms on the relationship between cash flows and changes in cash holding levels of companies on Tehran Stock Exchange. *Audit Science*, 16(62), 63-78. <https://danesh.dmk.ir/article-1-1187-fa.html> [In Persian].
- Ganchev, N., Sevilir, M., & Shivdasani, A. (2019). Activism and empire building. *Journal of Financial Economics*, 138(2), 526-548. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2020.06.001>.
- García-Meca, E., Ramon Llorens, M.C., & Martínez-Ferrero, J. (2021). Are narcissistic CEOs more tax aggressive? The moderating role of internal audit committees. *Journal of Business Research*, 129, 223-235. <https://ideas.repec.org/a/eee/jbres/v129y2021icp223-235.html>.
- Gul, F.A., Krishnamurti, C., Shams, S., & Chowdhury, H. (2020). Corporate social responsibility, overconfident CEOs and empire building: Agency and stakeholder theoretic perspectives. *Journal of Business Research*, 111, 52-68. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.01.035>.
- Hajianejad, A., & Danesh Saravorudi, S.R. (2019). Investigating the effect of agency cost and liquidity on tax avoidance through profitability. *Journal of Accounting Knowledge*, 10(1), 115-136. jak.uk.ac.ir/article_2266.html [In Persian].

- Hambrick, D.C. (2007). Upper echelons theory: An update. *Academy of Management Review*, 32(2), 334–343. <https://www.jstor.org/stable/20159303>.
- Hanlon, M., & Heitzman, S. (2010). A review of tax research, *Journal of Accounting and Economics*, 5(3), 127-178. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2010.09.002>.
- Hasani Alghar, M., & Sheri Anaghiz, S. (2017). Investigating the effect of managerial ability on tax avoidance. *Journal of Accounting Knowledge*, 8(1), 107-134. https://jak.uk.ac.ir/article_1649.html?lang=en [In Persian].
- Heaton, J. (2002). Managerial optimism and corporate finance. *Financial Management*, 31(2), 33-45. <http://dx.doi.org/10.2307/3666221>.
- Hope, O.K., & Thomas, W.B. (2008). Managerial empire building and firm disclosure. *Journal of Accounting Research*, 46(3), 591–626. <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2008.00289.x>.
- Jensen, M.C., & Meckling, W.H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360. [https://doi.org/10.1016/0304-405X\(76\)90026-X](https://doi.org/10.1016/0304-405X(76)90026-X).
- Jensen, M.C. (1986). Agency costs of free cash flow, corporate finance and takeovers. *American Economic Review*, 76(2), 323–329. <https://www.jstor.org/stable/1818789>.
- Kamali Manfard, S., & Ali Ahmadi, S. (2017). The effect of management ability on tax avoidance and firm value using data envelopment analysis. *Journal of Accounting Knowledge*, 8(1), 135-154. jak.uk.ac.ir/article_1650.html [In Persian].
- Levi, M., Li, K., & Zhang, F. (2014). Director gender and mergers and acquisitions. *Journal of Corporate Finance*, 28, 185–200. <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2013.11.005>.
- Lee, K.Y., & Yoon, S.M. (2020). Managerial ability and tax planning: Trade-off between tax and nontax costs. *Sustainability*, 12(370), 1-13. <https://doi.org/10.3390/su12010370>.
- Lee, C.H., & Bose, S. (2021). Do family firms engage in less tax avoidance than non-family firms? The corporate opacity perspective. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 17(2), 1–22. DOI: [10.1016/j.jcae.2021.100263](https://doi.org/10.1016/j.jcae.2021.100263).
- Lim, Y.D. (2011). Tax avoidance, cost of debt and shareholder activism: Evidence from Korea. *Journal of Banking and Finance*, 35(2), 456-470. <https://ideas.repec.org/a/eee/jbfina/v35y2011i2p456-470.html>.
- McGuire, S.T., Dechow, W., & Wilson, R.J. (2014). Dual class ownership and tax avoidance. *The Accounting Review*, 89(4), 1487–1516. <https://www.jstor.org/stable/24468348>.
- Meng, Q., Zhong, Z., Li, X., & Wang, S. (2023). What protects me also makes me behave: The role of directors' and officers' liability insurance on empire-building managers in China. *Pacific-Basin Finance Journal*, 80, 102085. <https://doi.org/10.1016/j.pacfin.2023.102085>.
- Rego, S.O., & Wilson, R. (2012). Equity risk incentives and corporate tax aggressiveness. *Journal of Accounting Research*, 50(3), 775-810. <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2012.00438.x>.
- Safari Grayili, M., & Poudineh, S. (2016). Tax avoidance and timeliness of profit announcement: An empirical test from Tehran Stock Exchange. *Tax Bulletin*, 31(79), 101-118. <https://taxjournal.ir/article-1-983-fa.html> [In Persian].
- Slemrod, J. (2004). The economics of corporate tax selfishness. *National Bureau of Economic Research (NBER)*, 57(4), 877-899. <https://www.jstor.org/stable/41790265>.
- Shams, S., Bose, S., & Gunasekarag, A. (2022). Does corporate tax avoidance promote managerial empire building? *Journal of Contemporary Accounting and Economics*, 18, 100293. <https://ssrn.com/abstract=3968575>.
- Sheypourian, S., Minaei, S., & Dehghan Mahmoudi, P. (2014). Investigating the relationship between managers' narcissism, sales growth and profitability with tax avoidance. *New research approaches in management and accounting*, 7 (24), 1750-1763. <https://www.majournal.ir/index.php/ma/article/view/1989> [In Persian].

- Sutrisno, P., Utama, S., Anitawati Hermawan, A., & Fatima, E. (2022). Founder and descendant vs. professional CEO: Does CEO overconfidence affect tax avoidance in the Indonesia case? *Economies*, 10(12), 327. <https://doi.org/10.3390/economies10120327>.
- Weiskirchner Merten, K. (2023) Capital budgeting and managerial empire building. *Accounting and Business Research*, 53(4), 416-438. <https://doi.org/10.1080/00014788.2021.2021502>.
- Xu, L. (2024). CEO greed and corporate tax avoidance. *Journal of Strategy and Management*, 17(1), 41-58. DOI: [10.1108/JSMA-01-2023-0002](https://doi.org/10.1108/JSMA-01-2023-0002).
- Young, C.S., Chen, C.H., Chien, F.L., & Yu, T.Y. (2014). Managerial empire building and segment reporting quality: The role of auditor industry specialization. *Corporate Ownership and Control*, 12(1), 518-530. DOI: [10.22495/cocv12i1c5p5](https://doi.org/10.22495/cocv12i1c5p5).